

та збільшувати відповідні виплати неможливо із-за значної обмеженості фінансових ресурсів держави, а досвід запровадження ліберальних економічних важелів у цій складній сфері в Україні відсутній. У таких умовах доцільним є запровадження нових регуляторних механізмів, які гарантують молодим громадянам можливість повної самореалізації та належного матеріального забезпечення, яке б найповніше відповідало потребам. Одним з таких механізмів має стати державна підтримка розширення та відповідної інфраструктури, зокрема створення державного фонду молодіжного інвестування, а також інші освітні та соціальні інфраструктури. Функціонування такого фонду надасть можливість створити нові малі та середні виробничі підприємства (робочі місця), що сприятиме стабілізації економіки.

Література

1. Доповідь «Про соціально-економічне становище України». [Електронний ресурс]: Архів за 2009 рік. / Держкомстат України. Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
2. Демографічна ситуація [Електронний ресурс]: За даними Всеукр. перепису населення 2001 р. / Держкомстат України. Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
3. Закон України «Про сприяння соціальному становленню та розвитку молоді в Україні» від 05.02.1993 року № 2998-XII // Відомості Верховної Ради України. — 1993. — № 16. — Ст. 167.
4. Головенько В. А. Український молодіжний рух у XX столітті (історико-політологічний аналіз основних періодів) / В. А. Головенько. — К.: А.Л.Д., 1997. — С. 97.
5. Закон України «Про Державний бюджет України на 2009 рік» від 26.12.2008 р. № 835-VI // Відомості Верховної Ради України. — 2009. — № 20. — № 21—22. — Ст. 269.

УДК 658.5

М. А. Мельнік

ПЕРЕДУМОВИ ОПЕРАТИВНОЇ РЕСТРУКТУРИЗАЦІЇ ПІДПРИЄМСТВА

Передумовами реструктуризації підприємств у сучасних умовах є, передусім, зміни умов господарювання, включаючи інтернаціоналізацію виробництва і динамічні зрушення в структурі потреб, інтеграцію діяльності підприємств і формування нових

умов для бізнесу. До них також можна віднести наслідки неефективного реформування економіки перехідного періоду, що не забезпечили позитивні структурні зрушення в економіці країни.

Реструктуризацію можна визначити як сукупність заходів щодо комплексного приведення умов функціонування підприємства відповідно до умов ринку, що змінюються, і виробленої стратегії його розвитку.

Нині пропонується досить багато підходів до класифікації видів реструктуризації. Виділяють різні рівні реструктуризації — макро-, мезо-, мікро- і інституціональний. Існує класифікація видів реструктуризації залежно від фінансово-економічного стану підприємства і цілей реструктуризації (природна, ділова, кризова). Виділяють реструктуризацію стратегічну і оперативну. Також види реструктуризації групують по напрямку змін — зовнішнього середовища підприємства, внутрішнього середовища і їх поєднання. У кожному класі можуть бути виділені більш деталізовані групи видів реструктуризації. Так, найбільш суттєве значення на мікрорівні (на рівні підприємства) мають: реструктуризація бізнесу, реструктуризація активів, реструктуризація управління.

На жаль, у сучасних умовах українські підприємства часто приходять до усвідомлення необхідності реструктуризації в процесі кризи, коли проблемою є вже не розвиток, а виживання. Тому, як правило, в сучасних умовах слід говорити про концепцію, що включає як оперативну, так і стратегічну реструктуризації. У ході оперативної реструктуризації вирішується, як правило, проблема ліквідності, а у рамках стратегічної реструктуризації здійснюються внутрішні перетворення, обумовлені зовнішнім середовищем. Тобто можна сказати, що оперативна реструктуризація здійснюється в ході антикризового і кризового менеджменту; стратегічна ж відповідає завданням управління змінами.

Метою оперативної реструктуризації є поліпшення в стислі терміни результатів діяльності підприємства і його ліквідності, для чого проводиться комплекс заходів, що включає скорочення витрат на персонал; скорочення витрат на закупівлі; зниження об'єму пов'язаного капіталу; заходи по поліпшенню структури балансу; зниження інших витрат і так далі тобто, оперативна реструктуризація припускає зміну структури підприємства з метою його фінансового оздоровлення (якщо останнє знаходиться в кризовому стані), або з метою поліпшення платоспроможності і реалізується за рахунок внутрішніх джерел на основі скорочення витрат, виділення і продажу непрофільних і допоміжних активів і бізнесів та ін. Результатом її повинні стати підвищення керовано-

сті і виділення пріоритетних видів бізнесу, тобто створення передумов стратегічної реструктуризації [3].

У виживанні та розвитку підприємства виняткову роль грає активізація внутрішніх стимулів, на що в даний час і робиться ставка. Але тут не повинно бути ілюзій: у достатньо короткі терміни, мабуть, можливі лише певні позитивні зрушення у використанні окремих елементів ресурсного потенціалу. Оперативна реструктуризація спрямована на рішення найгостріших економічних і фінансових проблем у короткостроковому періоді і, як правило, реалізується за рахунок внутрішніх джерел.

Основними завданнями оперативної реструктуризації є:

- відновлення платоспроможності підприємства;
- створення економічних і фінансових умов для стійкого функціонування підприємства і забезпечення конкурентоспроможності;
- створення умов для інвестиційної привабливості підприємств.

Основні напрями оперативної реструктуризації:

1. Реструктуризація матеріальних активів підприємства, спрямована на зниження умовно-постійних витрат виробництва що припускає аналіз структури витрат і виявлення резервів для зниження витрат виробництва, диверсифікація діяльності підприємства, зміна асортиментної структури продукції, що випускається, на користь рентабельнішої продукції, вдосконалення організаційної структури підприємства;

2. Реструктуризація боргових зобов'язань (фінансова реструктуризація) це фінансовий аудит і діагностика, розробка фінансових пропозицій з метою досягнення платоспроможності і беззбитковості підприємства.

У результаті оперативної реструктуризації створюються умови для ефективного функціонування, при яких підприємство із збиткового переходжуватиме в зону отримання стабільних прибутків і стає конкурентоздатним і привабливим для інвесторів.

Оперативна реструктуризація створює передумови для реалізації стратегічного реструктурування. Це пов'язано з тим, що якщо процес змін буде зупинений після завершення оперативної реструктуризації (навіть якщо вона пройшла досить успішно і за короткий термін), то підприємство через певний період часу знову опиниться у стані кризи. Для досягнення стійкої конкурентоздатності потрібно визначити стратегічні цілі підприємства, розробити стратегічні концепції розвитку, а також напрямки та інструменти реалізації даної цілі.

Однак, універсальних схем оздоровлення підприємств немає. Для кожного підприємства потрібна індивідуальна антикризова

стратегія, тобто така реструктуризація, реалізація якої для даного підприємства в конкретному регіоні, в конкретних умовах дала б змогу отримати максимально можливий ефект. При цьому керівництву необхідно враховувати результати минулої діяльності і потенційні можливості управлінського персоналу, технічних та інформаційних ресурсів, використовувати їхні можливості для успішного проведення програми реструктуризації і виходу підприємства з кризи.

Література

1. *Василенко В. О.* Антикризове управління підприємством: Навч. посібник. — К.: Центр навчальної літератури, 2005. — 504 с.
2. *Коваленко Д. І.* Методичні особливості управління процесом реструктуризації промислових підприємств // Актуальні проблеми економіки. — 2006. — № 4. — С. 151—157.
3. *Штангрет А. М.* Антикризове управління підприємством: Підручник. — Львів: Українська академія друкарства. 2008. — 396 с.

УДК 35.073.53

О. І. Міняйло

РОЗВИТОК РИНКУ ДЕРЖАВНИХ ЗАКУПІВЕЛЬ УКРАЇНИ ЗА УМОВ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

Процес держзакупівель у розвинених країнах не тільки законодавчо відрегульований та забезпечений розвиненою інформаційною інфраструктурою, але й активно здійснюється на основі технологій електронної торгівлі. Всі основні міжнародні банки розвитку — Всесвітній Банк, Африканський, Азіатський і Між-американський банк розвитку, Європейський банк реконструкції і розвитку — прийняли правила закупівель, що вживаються відносно проектів, що фінансуються за їх рахунок. Для того, щоб використовувати засоби в рамках отриманих кредитів, позичальники повинні слідувати наказаним правилам. Ці правила закупівель сформульовані в окремому документі — Правилах закупівель в проектах, що фінансуються Європейським банком реконструкції і розвитку. Можна сказати, що способи закупівель, котрі використовуються міжнародними фінансовими інститута-